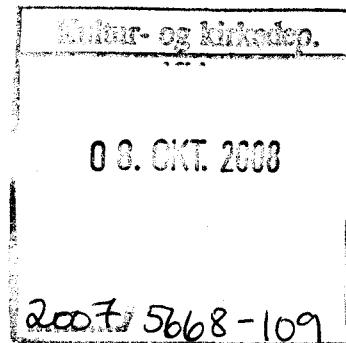

Kultur- og Kirkedepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 Oslo

Postboks 1025 Sentrum, 0104 Oslo
Telefon 21 02 34 00
Telefaks 21 02 34 01
Besøksadresse Tollbugata 35
Kontingentskonto 8380 08 68621
Bankkonto annet 8380 08 68605
post@forskerforbundet.no
www.forskerforbundet.no
Foretaksnr 971 422 505

Deres ref: 2007/05668 KU/KU2

Vår ref: 840/08 SL
(bes oppgitt ved svar)

Vår dato: 29.09.2008

EVALUERING AV ABM-UTVIKLING

Det vises til brev av 2. juli 2008 fra Kirke- og kulturdepartementet vedrørende evaluering av ABM-utvikling.

Forskerforbundet har medlemmer innen hele området som ABM-utvikling dekker. Forbundets høringsuttalelse er basert på innspill fra våre fagpolitiske foreninger innen bibliotek- og arkivsektoren og våre kommentarer gjelder disse områdene.

Etter Forskerforbundets vurdering presenterer DIFI i sin rapport mange viktige problemstillinger. Imidlertid virker analysen flere steder mangelfull og lite nyansert, og det er ikke alltid klart på hvilket grunnlag en konkluderer.

Arkivverket

Forskerforbundet er enig i hovedkonklusjonen om at arkivsektoren er den sektoren som må styrkes. Det har lenge vært en skjev fordeling mellom sektorene, og arkivsektoren har blitt den tapende part.

Rapporten er dessverre ikke representativ for hele arkivsektoren i Norge. Hovedvekt er lagt på det statlige Arkivverket ved at tre av intervjuobjektene kommer fra dette området, mens de fylkeskommunale, kommunale og private arkivinstitusjoner og foreninger kun har fått uttale seg gjennom Landslaget for lokal og privatarkiv (LLP). Enkelte av de sistnevnte arkivinstitusjoner og foreninger har riktignok fått komme med noen betraktninger gjennom predefinerte spørreskjema, men disse tar ikke alltid høyde for andre spørsmål enn de som er nedtegnet. Forbundet beklager således at bare deler av arkivsektoren i Norge er blitt hørt.

Biblioteksektoren

Bibliotekene innen UH-sektoren tilhører institusjoner som er underlagt Kunnskapsdepartementet. Forskerforbundet er derfor svært opptatt av at

kontakten mellom ABM-utvikling og dette departementet styrkes. Forbundet er tilfreds med at to medlemmer i det nye styret til ABM-utvikling er oppnevnt etter anbefaling fra Kunnskapsdepartementet. Dette er imidlertid ikke nok, og Kunnskapsdepartementet bør derfor trekkes inn i de årlige etatsstyringsmøtene.

I tillegg til å styrke kontakten med Kunnskapsdepartementet er det viktig at ABM-utvikling forholder seg til at UH-bibliotekene har sin forankring i egne institusjoner og i forsknings- og utdanningssektoren for øvrig.

Forskerforbundet vil i det følgende kommentere enkelte utsagn i kap 12 og 13 i rapporten:

Kap.12.2 ABM-utviklings formål og strategier

I dette kapitlet sier rapporten (side 57-58) at

"Som et resultat av formålet til ABM-utvikling vil virksomheten alltid måtte balansere innsatsen mellom sektorovergripende og sektorspesifikk innsats. Når brukere og samarbeidspartnere på grunn av ulike ståsted ofte vil ha forskjellige preferanser og forventninger, vil dette være en vanskelig balanse å holde. DIFIs vurdering er at ABM-utvikling så langt, har balansert godt."

Forskerforbundet kan ikke se at denne påstanden er godt nok dokumentert. Det mangler dokumentasjon i form av statistikk og tall i rapporten over løste oppgaver og prosjekter for en bestemt sektor eller på tvers av sektorene, som kan tilsa at ABM-utvikling så langt har balansert godt. Det er også interessant å merke seg at de ansatte gir uttrykk for at ABM-utvikling har hatt liten betydning for bibliotekene (side 41). Dette på tross av at denne sektoren har flest stillinger (side 15).

Kap. 12.3 Styring og ledelse

I rapporten (side 58) sies det at

"DIFI har i denne evalueringen ikke tatt stilling til hvorvidt det fortsatt er formålstjenlig med et styre. Vi ser imidlertid at det er nødvendig for virksomheten å få de ulike aktørenes tillit for at den skal lykkes med å nå sine mål. Særlig tror vi at å få tillit fra aktørene under KD, vil bli lettere med et fagstyre. Disse miljøene har mange ansatte med akademisk bakgrunn, og de har i tillegg en tradisjon og kultur for å vektlegge betydningen av formell utdanning og akademiske titler høyt."

Forskerforbundet støtter betydningen for ABM-utvikling av et styre, men er usikre på hva man mener med fagstyre i denne sammenheng. Etter vår mening er det ikke naturlig å kalle det foreslåtte styret et fagstyre, og dette kan få konsekvenser for styrets legitimitet i UH-sektoren.

Kap. 12.4 Rammebetingelser og arbeidsformer

Under Økonomiske ressurser (side 60) sier rapporten at

"Alle, med unntak av Nasjonalbiblioteket, vil ha flere eller bedre tjenester fra ABM-utvikling, ikke færre. Dette synes vi er en god attest, og det er med på å plassere et vesentlig ansvar for virksomhetens suksess hos departementet og de bevilgende myndigheter".

Denne konklusjonen er lite presis. Forskerforbundet viser i den forbindelse til sin kommentar til kap 12.5 vedr. brev fra bibliotekledere i UH-sektoren som etterlyser kvalitet og ikke kvantitet.

Kap. 12.5 Forholdet til brukere og samarbeidspartnere

Etter Forskerforbundets mening blir museer og bibliotek innen høyere utdanning og forskning behandlet relativt summarisk. På side 61, under punktet "Brukere", sier rapporten at

"Når det gjelder forholdet til universitet- og høyskolesektoren, mener vi ABM-utvikling bør arbeide for å bedre dette. Vi tar ikke stilling til hva som er gjort til nå, vi bare konstaterer at informantene fra dette miljøet er av dem som er minst fornøyd med virksomhetens tjenester. Dette er grunn god nok til å ta fatt i problemstillingen".

Forskerforbundet hadde forventet en grundigere evaluering av UH-bibliotekenes forventninger til og samarbeid med ABM-utvikling enn det som er gjort i rapporten. For å understreke dette viser forbundet til brev til ABM-utvikling fra 29 bibliotekledere ved statlige og private høyere utdanningsinstitusjoner og stiller seg spørrende til hvorfor denne henvendelsen ikke er omtalt i rapporten.

I brevet fremkommer det at biblioteklederne er bekymret for den oppfølging og oppmerksomhet sektoren har fått fra ABM-utvikling etter etableringen 1. januar 2003. En etterlyser dialog med ABM-utvikling for i fellesskap å sikre økt kvalitet på bibliotek tjenesten i utdanning og forskning.

I tillegg ønsket biblioteklederne å diskutere følgende problemstillinger med ABM-utvikling:

- prioriteres i forhold til bibliotek innen høyere utdanning og forskning
- informasjonsstrategi i forhold til bibliotek i U&H-sektoren
- arenaer for samarbeid med fagbibliotekene
- arenaer for samarbeid med NOKUT og BIBSYS
- ABM-utviklings rolle i forhold til de store reformene i sektoren (Kvalitetsreformen, felles UH-lov)
- kompetanseutvikling for bibliotekarene i U&H-sektoren
- kvalitetssikring av arbeidet med konsortieavtalene
- videreutvikling av fagbiblioteksstatistikken

På bakgrunn av dette initiativet innkalte ABM-utvikling til et dialogmøte den 13. desember 2007. Til tross for at ABM-utvikling forsikret at saksområdene skulle følges opp, står de fremdeles ubesvart, og det har heller ikke vært ytterligere dialog mellom partene.

På side 61 i rapporten står det videre at

"DIFI har ikke noe grunnlag for å ta stilling til dette, men vi tror at disse oppfatningene kanskje like godt skyldes aktørene, som tidligere hadde sitt "eget" forvaltningsorgan, nå må forholde seg til en virksomhet som tjener langt flere".

Forskerforbundet vil påpeke at Riksbibliotek tjenesten (RBT) ikke var et forvaltningsorgan, men et rådgivende organ for bibliotekene i UH-sektoren. Bibliotekene hadde derfor klare forventninger til ABM-utvikling om

prioritering av utviklings- og rådgivningsoppgaver. Vi vil også påpeke at for arkivsektoren er Riksarkivet opprettholdt som en egen institusjon.

Kap 12.6 Grenseflater

I dette kapitlet er det stilt spørsmål ved oppgavefordeling mellom ABM-utvikling og de mest sentrale samarbeidspartnerne. Når det gjelder arbeidet med konsortieavtaler sier rapporten på side 63:

"Et annet argument for å la oppgaven fortsatt bli ivaretatt av ABM-utvikling er måten prisingen fastsettes på. Før det inngås avtale med leverandøren, melder interesserte sin interesse til den som forhandler. Jo flere interesserte, jo bedre betingelser kan oppnås. Når avtalen er ferdigforhandlet, fordeles kostnaden på den enkelte abonnent. ABM-utvikling gir abonnentene gis innsyn i måten det prises på og prisen den enkelte betaler."

Forskerforbundet støtter at oppgavene med konsortieavtalene blir ivaretatt av ABM-utvikling, men flere av bibliotekene i UH-sektoren savner mer kontakt og dialog når det gjelder innsikt i tilbyderens forretnings- og prismodeller. Det er derfor viktig at ABM-utvikling følger dette opp og har åpne drøftinger med bibliotekene om dette. Forbundet mener også at fremforhandling av konsortieavtaler med store internasjonale aktører er en så stor utgiftspost for UH-bibliotekene at dette nå må gis større oppmerksomhet både fra Kunnskapsdepartementet og Kultur- og kirkedepartementet /ABM-utvikling.

Kap 13.2 Anbefalinger:

Dersom ABM-utvikling skal være den aktøren som driver frem utviklingen i UH-sektorens biblioteker, må følgende anbefalinger fra DIFI-rapporten etter forbundets mening følges opp og prioriteres:

- *utvikle et tettere samarbeid med universitet og høyskolesektoren og deres bibliotek og museer*

Forskerforbundet mener at det må opprettes faste dialog- og samarbeidsmøter minst to ganger pr. år mellom bibliotekene i UH-sektoren og ABM-utvikling, hvor viktige saker som angår sektoren drøftes.

- *utvikle arbeidsprosesser som bedre involverer Kunnskaps- og Miljøverndepartementet i arbeidet med å gi innspill til budsjettproposisjonen og tildelingsbrev*

For å få til en bedre inkludering av saker som berører bibliotekene i UH-sektoren, mener forbundet at dette er en viktig prioritering.

- *styrke sin rolle som rådgiver overfor departement og politisk ledelse*
- Forbundet mener at ABM-utvikling må styrke sin rådgivende rolle i tråd med den rollen Riksbibliotek tjenesten tidligere hadde overfor departement og politisk ledelse.

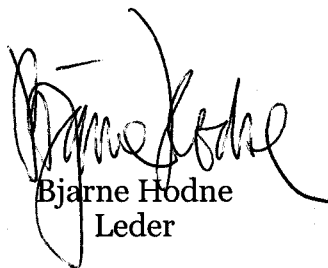
- *løpende sikre en formålstjenlig balanse mellom forvaltningsoppgaver og utviklingsarbeid*

Forskerforbundet mener at ressurser til utviklingsoppgaver bør prioriteres fremfor forvaltningsoppgaver, slik navnet ABM-utvikling tilsier.

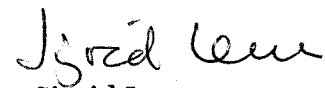
Videre oppfølging av rapporten om evaluering av ABM-utvikling

Forskerforbundet vil foreslå at Kultur- og kirkedepartementet etter høringsrunden sammenfatter høringssvarene og innkaller representanter fra Kunnskapsdepartementet, Universitets- og høyskolerådet, ABM-utvikling og fagbibliotekene i UH-sektoren til et møte for å gjennomgå høringssvarene som angår sektoren. Dette vil være viktig for den videre oppfølgingen siden det i følge DIFI rapporten er informantene fra biblioteksektoren som er de mest negative til hvor formålstjenelig det er med et felles utviklingsorgan for ABM-sektoren (tabell 15, s. 40).

Med vennlig hilsen
Forskerforbundet

Bjarne Hodne
Leder

Sigrid Lem
Generalsekretær